

תזכיר חוק יסוד

א. שם החוק המוצע

חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס'....)(תקופת כהונה מרבית בתפקיד ראש הממשלה)

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

תפקיד ראש הממשלה הוא תפקיד שבעוצמתו ובחשיבותו קשה להפריז. הכהונה בתפקיד זה מעניקה לאדם הנושא במשרה כוח פוליטי וציבורי רב הנושק, במישורין ובעקיפין, למרבית תחומי החיים במדינה. כמו כן הוא נושא בסמכויות משמעותיות בכל הנוגע לפעולת הממשלה והובלת הרשות המבצעת. ראש הממשלה הוא שמרכיב את הממשלה, הוא שמנווט את דרכה ומדיניותה וקובע את סדר יומה, בידי הסמכות לפטר שרים ואף לפזר את הכנסת (בנסיבות חריגות), ועוד.

מטבע הדברים כהונה ממושכת בתפקיד רב עוצמה זה עלולה להוביל לריכוז מופרז של כוח בידי האדם שמכהן בו, ולכך עלולות להיות השלכות מזיקות. הגבלת תקופת כהונה המרבית, כפי שמוצע בתזכיר החוק, נועדה לתחס בזמן את ההשפעה המזיקה של ריכוז עוצמה מופרזת בידי אדם אחד.

במצב שבו תקופת כהונה המרבית אינה מוגבלת כלל, בהחלט ניתן להלום מצב שבו ראש הממשלה ישקיע את מרצו בהבטחת בחירתו מחדש. לעומת זאת, במצב שבו ידע ראש הממשלה כי תקופת כהונתו מתוחמת בזמן, כפי שמוצע, צפוי כי מיקוד פעילותו יהיה בקידום העשייה הממשלתית למען הציבור.

ג. עיקרי החוק המוצע

חבר הכנסת אשר כיהן בתפקיד ראש הממשלה שמונה שנים, בין ברציפות ובין שלא ברציפות, לא יהיה כשיר עוד לכהן כראש הממשלה. ביום שבו תסתיים תקופת שמונה השנים יראו את הממשלה כאילו התפטרה מתפקידה, ובהתאם להוראות חוק היסוד, הדבר יוביל לפתיחה בהליכים להקמת ממשלה חדשה.

במנין התקופות לא תבוא בחשבון התקופה שבה כיהן חבר הכנסת באופן זמני ומוגבל בזמן כממלא מקום ראש הממשלה בשל נבצרותו הזמנית של זה (כאמור בסעיף 16(ב) לחוק היסוד). למען הסר ספק יובהר כי כהונה בתפקיד ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים אינה בגדר כהונה כראש הממשלה לענין ההסדר המוצע בתזכיר החוק.

תחולת התיקון לא תהיה רטרואקטיבית. כלומר התיקון לחוק היסוד לא יחול על תקופות שבהן כיהן אדם כראש הממשלה טרם כניסת התיקון לתוקף. לענין חישוב תקופת כהונה המרבית של ראש הממשלה המכהן בעת כניסת החוק לתוקף, ימנו רק את חלקה של תקופת כהונה שאחרי יום התחילה.

ד. השפעת תזכיר החוק המוצע על החוק הקיים

בחוק-יסוד : הממשלה יתווסף סעיף 6א ויתוקן סעיף 30.

ה. השפעת תזכיר החוק המוצע על תקציב המדינה

אין השפעה.

ו. השפעת תזכיר החוק המוצע על תקנים במשרדי הממשלה וההיבט המינהלי

אין השפעה.

ז. להלן תזכיר נוסח החוק המוצע

תזכיר חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – תקופת כהונה מרבית בתפקיד ראש הממשלה)

1. הוספת סעיף 6א בחוק-יסוד: הממשלה¹ (להלן – חוק היסוד) אחרי סעיף 6 יבוא:
- ”תקופת כהונה מרבית בתפקיד ראש הממשלה (א) מי שכהן בתפקיד ראש הממשלה תקופת כהונה מרבית לא יהיה כשיר עוד להיות ראש הממשלה.
(ב) ביום שלאחר תום תקופת הכהונה המרבית יראו את הממשלה כאילו התפטרה.
(ג) לא יראו בתקופה שבה כיהן חבר הכנסת כממלא מקום ראש הממשלה לפי סעיף 16(ב) ככהונה בתפקיד ראש הממשלה לענין סעיף זה.
(ד) בסעיף זה, ”תקופת כהונה מרבית” – תקופה של שמונה שנים, בין רצופה ובין שאינה רצופה.”
2. בסעיף 30(א) ובסעיף 30(ב) לחוק היסוד, אחרי ”כאמור בסעיפים” יבוא ”6א,“.
3. תחולה שלפני כניסתו לתוקף. הוראות חוק יסוד זה לא יחולו על תקופות כהונה בתפקיד ראש הממשלה

***

¹ ס”ח התשס”א, עמ’ 158; התשפ”א, עמ’ 382.